

URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show /254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

13. Кодекс України про адміністративні правопорушення URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page>

14. Висновок Венеціанської комісії щодо Закону України «Про всеукраїнський референдум» від 17 червня 2013 р. № 705/2012, затв. Радою з питань демократичних виборів на 45 засіданні (Венеція, 13 червня 2013 р.) та Венеціанською комісією на 95-й пленарній сесії (Венеція, 14-15 червня 2013 р.) URL: <http://document.ua/visnovok-n-705-2012-shodo-zakonu-ukrayini-pro-vseukrayinskii-doc147137.html>

*Вишталюк О.В., головний судовий експерт,
Вінницький науково-дослідний
експертний криміналістичний центр*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

SOME PROBLEMS ISSUES ON DETERMINATION OF CUSTOMS VALUE OF VEHICLES

Анотація. У статті висвітленні проблемні питання визначення митної вартості транспортних засобів і надані рекомендації по їх вирішенню. Звернено особливу увагу на питання правового характеру та організаційного характеру. Проведений аналіз визначення митної вартості транспортних засобів в Україні свідчить про наявність певних питань, що призводить до скарг декларантів та звернення їх до суду.

Ключові слова: митна вартість, транспортні засоби, вартість, митні збори.

Abstract. The article covers the problematic issues of determining the customs value of vehicles and provides recommendations for their solution. Particular attention is paid to issues of a legal and organizational nature. The analysis of the determination of the customs value of vehicles in Ukraine indicates that there are certain issues, which leads to complaints by the declarants and their bringing to court.

Keywords: customs value, vehicles, cost, customs duties.

Постановка проблеми. Поняття митної вартості це одне із важливих значень не лише в системі тарифного регулювання, а також у системі митного контролю і митного оформлення. Від цієї величини йде нарахування митних платежів, розмір митної вартості прямо пропорційно впливає на надходжень до державного бюджету. Визначення митної вартості товарів це – одна із найбільш складних, відповідальних і порою суперечливих процедур у митній справі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення митної вартості досліджували такі вчені й практики, як О.Гребельник [7], який вивчав митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, В.Голомб досліджував економічні та правові аспекти визначення митної вартості імпорту [6], С. Войтов присвятив свою публікацію актуальним питанням визначення та контролю митної вартості товарів[2], О. Борисенко [4], що вивчала

митну вартість як об'єкт і інструмент державного регулювання та контролю та інші. Однак, без підсумування проблемних питань визначення митної вартості транспортних засобів унеможливають комплексне вирішення даного питання та створює дискусійні питання під час роботи фахівців митниці, що зумовлює скарги декларантів та судові оскарження.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є виділення проблемних питань встановлення митної вартості транспортних засобів і способи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення митної вартості імпортованих товарів на сьогодні є предметом найбільш масових спорів, що виникають між імпортерами та органами доходів і зборів. У разі коли орган доходів і зборів України не згоден із заявленою митною вартістю товару, який переміщується через державний кордон, останній має право відмовити в погодженні заявленої декларантом вартості. Кодексом чітко встановлено умову, за наявності якої у органа, що здійснює митний контроль і митне оформлення, виникає право на застосування таких повноважень, як витребування додаткових документів та відмова в митному оформленні за заявленою декларантом митною вартістю товарів.

У 90% випадків орган доходів і зборів відмовляє в застосуванні основного (першого) методу - за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції).

Порядок і методи визначення митної вартості товарів, в тому числі транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені розділом III Митного кодексу України [1] та базуються на положеннях статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі та Угоди про застосування статті VII ГАТТ [2].

Відповідно до частини 1 статті 52 Митного кодексу України (далі - Кодекс) повідомлення митної вартості товарів (митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари – ст.49 МК України) здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів у порядку, встановленому розділом VIII Кодексу. В той же час згідно із загальноприйнятими міжнародними нормами, викладеними у ст. VII та відповідних додатках до ГАТТ, митна вартість – це оцінка ввезеного товару в країні імпорту, яка здійснюється на підставі нормальної ціни в країні експорту, тобто ціни на такий або аналогічний товар, який продається або пропонується для продажу при нормальному ході торгівлі в умовах вільної конкуренції (п. 2 (b) ст. VII ГАТТ)[2]. Відповідно до ГАТТ для цілей митного оподаткування головне не купівельна вартість, а рівень цін, який склався на товар у країні експорту.

Згідно з частиною 2 статті 52 Кодексу декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару, зобов'язані заявляти митну вартість, визначену ними самостійно, у тому числі за результатами консультацій з органом доходів і зборів, також подавати органу доходів і зборів достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватися на об'єктивних, документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню і нести всі додаткові витрати, пов'язані з коригуванням митної вартості або наданням органу доходів і зборів додаткової інформації. Кодекс зобов'язує декларанта або уповноважену ним особу на визначення митної вартості. Орган доходів та зборів може визначати митну вартість тільки у випадках, коли приймається рішення про коригування заявленої митної вартості товарів відповідно до статті 55 Кодексу [1].

Контроль правильності визначення декларантом митної вартості транспортних засобів (нових та таких, що були у користуванні) посадовими особами митниці проводиться шляхом вчинення дій у відповідності до норм статей 54,55МК України з перевірки заявленого до

оформлення її числового значення та за основним методом - ціною договору, - шляхом перевірки розрахунку, здійсненого декларантом, за відсутності застережень щодо його застосування відповідно до частини першої статті 58 МК України, що ґрунтується на відомостях, наявних у поданих зазначеними особами документах та вимог наказу ДМСУ від 13.10.2006 року №885 «Про забезпечення контролю за правильністю визначення митної вартості транспортних засобів, вузлів та агрегатів» щодо урахування принципів Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів (далі - Методика), затвердженої наказом Міністерства юстиції України та Фонду державного майна України від 24.11.03 року №142/5/2092 (із змінами та доповненнями), зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 24.11.03 року за №1074/8395 та використанням обґрунтованих засобів у способи, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з Тарифів і торгівлі (ГАТТ).[8]

Рішення про коригування заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України з помещенням у митний режим імпорту, приймається органом доходів і зборів у письмовій формі під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості цих товарів як до, так і після їх випуску, якщо органом доходів і зборів у випадках, передбачених частиною шостою статті 54 цього Кодексу, виявлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів.

Слід зазначити, що митна вартість транспортних засобів значною мірою залежить від таких факторів, як: марка, модель, комплектація, об'єм двигуна, рік випуску, технічний стан (особливо це стосується транспортних засобів, що були у використанні), тощо.

При визначенні митної вартості транспортних засобів, які були у використанні, в обов'язковому порядку враховуються такі відомості про автомобіль: загальне значення процента зменшення вартості транспортного засобу залежно від технічних, технологічних характеристик та особливостей оцінки, умов та терміну його експлуатації, обслуговування, зберігання, технічного стану, а також залежно від його комплектності, укомплектованості та процента зменшення (збільшення) вартості транспортного засобу або величини пробігу тощо. Під час контролю правильності визначення митної вартості транспортних засобів, що були у використанні, посадові особи митниці використовують такі джерела цінової інформації:

- спеціалізований програмно-інформаційний комплекс ЄАІС ДФС;
- періодичні видання – автокаталоги, зокрема «SuperSchwacke»;
- Методику товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, затверджену наказом Міністерства юстиції України та Фонду державного майна України від 24.11.03 №142/5/2092 [3];
- висновки про якісні та вартісні характеристики товарів, підготовлені спеціалізованими експертними організаціями, що мають відповідні повноваження згідно із законодавством;
- ресурси мережі Інтернет.

З метою недопущення заниження митної вартості товарів здійснюється ретельна перевірка документів, що подаються до митного оформлення. У разі встановлення, що документи, які підтверджують митну вартість, містять розбіжності, наявні ознаки підробки або не містять всіх відомостей, що підтверджують числові значення складової митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за

ці товари, в обов'язковому порядку здійснюється запити додаткових документів, передбачених частиною третьою статті 53 Митного кодексу України [1].

У разі ненадання або відмови від надання запитуваних додаткових документів, у відповідності до частини другої статті 58, частини шостої статті 54 та частини першої статті 55 Митного кодексу України, посадові особи мають підстави для прийняття рішення про коригування митної вартості товарів [1].

В процесі дослідження проблемних питань визначення митної вартості були виокремлені наступні групи проблем, що найчастіше постають як перед декларантами, так і перед фахівцями органів доходів і зборів:

1. Проблеми правового характеру.

Внесення змін до застарілої нормативно-правової бази Державної фіскальної служби, Міністерства юстиції і щоб вони не суперечили економічній безпеці України, положенням статті 54 МК України, принципам Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, затвердженої наказом Міністерства юстиції України та Фонду державного манна України від 24.11.2003 №142/5/2092, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 24.11.2003 за №1074/8395; порядки використання довідково-інформаційної продукції, наведені у спеціалізованих офіційних виданнях, які містять інформацію про ціни на транспортні засоби, сформовані на світовому ринку (видавництва «Kellty Blue Book», «Eurotax», «Nada» тощо, які рекомендовано додатком 8 до Методики), які мають відмінності у послідовностях дій з розрахунку вартісного рівня транспортних засобів, що може в окремих випадках суттєво вплинути на рівень бази їх оподаткування, та, як наслідок, на суму обов'язкових платежів, що сплачуються до бюджету. Видавництва гарантують правильність результатів оцінки тільки за умови чіткого дотримання вказаного у довіднику Порядку.[8]

2. Організаційного характеру.

Відсутня форма та зміст проведення консультацій з органом доходів і зборів передбачений чинним законодавством. Орган доходів та зборів може визначати митну вартість тільки у випадках, коли приймається рішення про коригування заявленої митної вартості товарів відповідно до статті 55 МКУ.

Відсутність офіційного роз'яснення щодо значення та заповнення граф технічних паспортів транспортних засобів, виданих різними іноземними державами (як основних, так і транзитних техпаспортів).

Відсутність нормативного документу з методичними рекомендаціями щодо єдиного порядку дій посадових осіб митниці з використання принципів Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, одночасно узгоджених з положеннями МКУ та міжнародних актів з питань визначення митної вартості та послідовності застосування методів її визначення при прийнятті рішень про її коригування, що, на жаль, дозволяє посадовій особі самостійно, на свій розсуд, повністю або частково вибирати форму реалізації повноважень з контролю бази оподаткування транспортного засобу.

Висновки. Митна вартість товарів є однією з найбільш важливих категорій не тільки в системі митного оподаткування, але й у системі митного контролю та митного оформлення та відіграє ключову роль у системі митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

В ході дослідження стану проблемних питань визначення митної вартості транспортних засобів, що виявило певні прогалини як в законодавчому (використання застарілої нормативної бази щодо митного контролю та митного оформлення транспортних

засобів та контролю за правильністю визначення митної вартості транспортних засобів, розбіжності термінології у нормативно-правових актах) і в організаційному аспектах визначення митної вартості транспортних засобів (відсутність спеціалізованих довідників, відсутність офіційного роз'яснення щодо значення та заповнення граф технічних паспортів транспортних засобів, виданих різними іноземними державами, тощо). Отже виявлені в процесі аналізу проблемні питання мають як наукову цінність так і практичну.

Вирішення зазначених проблем значно спростить роботу фахівців органів доходів і зборів та полегшить визначення митної вартості декларантами.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс: Закон України прийнято Верхов. Радою 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947). 1947. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_264.
3. Про затвердження Методики товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів: Наказ Міністерства юстиції та Фонду державного майна України від 24.11.2003 №142/5/2092. (Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства юстиції № 137/5/2732 від 08.12.2004; № 1335/5/1159 від 24.07.2009; № 3207/5/1033 від 21.10.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1074-03>.
4. Борисенко О. Митна вартість як об'єкт і інструмент державного регулювання та контролю. *Вісник Національної академії державного управління*. 2009. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2009-3-10.pdf>.
5. Войтов С.І. Митна вартість товарів: актуальні питання визначення та контролю. *Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право*. 2013. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6710>
6. Голомб В. Економічні та правові аспекти визначення митної вартості імпорту. *Управління експертиз Запорізької ТПП*. 2016. URL: <https://e-tpp.org/2016/07/26/ekonomichni-ta-pravovi-aspekty-vyznachennya-mytnoyi-vartosti-importu/>.
7. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Київ: Центр навчальної літератури. 2005. 696 с.
8. Коновалов Ю.О. Проблемні питання визначення митної вартості транспортних засобів. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2018. № 1(34). URL: <http://economics.kntu.kr.ua/pdf/34/8.pdf>

*Довбиш В.А., доцент кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут Університету «Україна»;
Ситор В.М., студент 5-го курсу, спеціальність «Право»
Вінницький інститут Університету «Україна»*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

PROBLEMED ISSUES OF GUARANTEE FOR RIGHTS AND FREEDOMS PEOPLE AND CITIZENS IN CONDITIONS OF ARMED CONFLICT

Анотація. У статті досліджуються проблемні питання гарантування прав і свобод